

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fie care publică-tiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redac-tiunea şi Admini-stratiunea Unirii» în Blaşiu.

Anul II.

Blaşiu 14 Maiú 1892.

Numérulú 20.

Reuniunile religiose.

*** Trăimú în véculú reuniunilor. Ideile politice se lătescú prin poporú cu ajutorulú reuniunilor. Ideile sociale totú asemenea. Pre calea reuniunilor se lătesce şi sciin-ta în deosebitele pá-turi ale popora-tiunii. Banii se aşedá spre rodire în reuniuni de creditú şi economie. Vistieriile din sinulú pá-méntului se scotú prin reuniuni, cândú nu se aflá singuratici, cari să le póta scóte. Marea o încrucisézá în lungú şi în latú reuniuni de capitalişti şi corábieri. Tinuturile cele mai interesante depre pá-méntú le scrutéză reuniunile. Pána şi tinte sa-tanice ca ale francmasonilorú încá se folosescú de reuniuni.

Nici o religiune însă n'a îmbră-şisatú idea reuniunilor cu atáta căldurá ca creştinismulú. Şi cum nu? Incá Răscumpăratoriulú nostru în atóts-ciin-ta-i dumne-de-escá védéndú înainte prin întunereculú vécurilorú, de ce mare pre-tú vorú fi reuniunile religiose, le-a promisú tuturorú ajutorulú séu dícéndú:

„Unde vorú fi doi sau trei aduna-ti în numele meú, acolo voiú fi eu în mijloculú lorú.“ Pentru aceea bisericile, ce dela începutú au fostú alcátuite prin tóte cetá-şile, unde se aflá vre-o cá-tiva creştini în marea pá-gáná, n'au fostú alta decâtú unú felú de reuniuni religiose. Mai târ-diú, născéndu-se în bisericá viéta călugăréscá, mánástirile éráşí n'au fostú altú ceva decâtú unú altú felú de reuniuni cu felurite scopuri de a înaintá

sântirea proprie şi a ajutá deapropelú necájitú, lipsitú şi doseditú. Şi mai târ-diú, cândú bisericá cu credin-ta şi modulú ei de cugetare a străbátutú ca unú fermentú tótá viéta poporului, s'a născutú unú numérú fórté mare de reu-niuni, tóte cu scopulú sántú de a realisá împérá-tia lui Dumne-de-ú pre pá-méntú.

Ar fi unú lucru greú, dacă ne-amú încercá a numerá feluritele speciú de reuniuni religiose, ce existú de mai multe vécuri în ţerile culte apusene. Răsáritulú, precum în alte privin-ţe, áşa şi în privin-ta reuniunilorú dela desbi-nare încóce nu numai a stagnatú, ci şi-a perdutú şi capitalulú căştigatú mai înainte.

De aceea cu o deosebitá bucurie vedemú, cum în timpulú mai nóú idea reuniunilorú începe a prinde éráşí rá-dáciní în viéta nóstrá bisericéscá şi a se lă-ţi încetú, însă mereú. Ast-felú vedemú reuniuni pentru înfrumşetárea bisericelorú, reuniuni pentru înfiin-tarea de gránare bisericesci, reuniuni de co-ruri bisericesci şi altele.

Viéta religioasă a omului are însă atátea ramuri, câtú mái cá nu e cu putin-tá a le numerá pre tóte. Cáci nu este nici o rela-tiune de viéta pá-mén-téscá, care să nu aibá lipsá de a fi nobilitatá de spiritulú religiunii. Fără de spiritulú acesta sarcinele lumesci suntú prea grele, érá desfátá-riile lumesci ajungú a fi gre-tóse şi omorítóre de trupú şi sufletú. Şi bisericá cu mij-

lócele ei ordinare nu ajunge tot-deuna până acolo, câtú să póta străbate în tóte rela-tiunile acestea spre a ultui în ele spiritulú religiosú, ci trebuie să re-curgá şi la mijlóce estraordinare, între cari mai însém-nate suntú reuniunile, cu ajutorulú cărora de multe orí póte pro-duce rezultate de miratú.

În cestiunea reuniunilorú noi amú fostú până acum cam unilateralí. Amú cultivatú mai cu sémá reuniunile acelea, cari poftescú dela membri jertfe mai mari sau mai micúte materiale, fiindú-cá scopulú lorú a fostú tot-deuna de áşa, câtú elú fără bani nu se puteá ajunge. Şi acésta a fostú cauza, de unele din reu-niunile acestea nu potú arétá decâtú re-sultate fórté pu-tine şi neinsém-nate. Cáci poporulú, gárbovitú şi fără de aceea sub sarcina multelorú dári şi reparti-tiuni, nu bucurosú se face membru la reu-niuni fie şi religiose, dacă şi acestea poftescú éráşí numai bani dela elú.

Avemú noi însă fórté multe lipse, cari se potú suplíní úşorú prin reuniuni de acelea, cari putemú díce, cá nu poftescú mai nici o jertfá materialá dela membrii séi. Cáci scopulú reuniunilorú acestora se ajunge fórté úşorú prin ín-datorirea membrilorú de a face unú lucru, care nu-i costá nici bani, nici ostenele, ci numai o însufletire óre-care religioasă, după aceea prin cáte una sau dóúe aduná-ri pre anú spre a face o revistá preste trecutú, şi prin cáte unú altú mijlocú piú, spre a se încurájá pre-sine şi spre a atrage şi pre al-ti.

Feuilleton.

Poli-tia secretá din America nordicá.

De Max Stein.

(Continuare.)

O întocmire necunoscutá pre continen-tulú europénú este poli-tia secretá privatá, carea existá de vre-o 15 ani în Statele unite ale Americi nordice. Acésta stá în opusé-tiune cu cealaltá poli-tie legalá descrisá mai la dé-lú şi este o întreprindere de speculá bánéscá. În oraşulú New-York se aflá ca la vre-o du-tiná de întreprinderi sau „agen-turi“ de acestea, cari apoi íşí angajéză unú anumitú numérú de detectivi priva-ti punéndú-i apoi pentru remunerá-tiune la dispozi-tia publiculú. Mai înainte de ce amú descrie partea umbrósá a acestei institú-tii adevératú americane, să amintimú unú cap-d'operá, ce aú sévârşitú atá-ri detectivi priva-ti acum íşú şese ani, prin ce s'a documentatú şire-tenia poli-tiei americane.

La 25 Octóbre 1886 trenulú acceleratú, ce a plecatú sara târ-diú din Saint-Louis în spre San-Francisco, ajungéndú la sta-tiunea Pacific-Cruz departe dela Saint-Louis de 58

km, aú observatú am-ploia-tii sta-tiunii, cum-cá úşa dela vagonulú postalú alú societá-tii Adam-Express-Company érá deschisá. Dar întrândú în vagonú li-s'a în-fá-şisatú urmátoriulú tabló: Într'unú úng-hiú alú vagonulú zácea legatú fedeleşú şi cu scá-luşú în gurá oficialulú postalú David Fotheringham. O privire asupra dulapurilorú pentru bani, ce érá deschise şi góle, a datú, să se în-télégá, cum-cá aici s'a întimplatú în decursulú călétoriei unú furtú postalú. Numái decâtú s'au táiatú fu-niile dela mánile şi peciórele am-ploiatulú Fotheringham, şi după ce i-s'a luatú şi scá-luşulú din gurá, a începutú a istorisí: Pu-tinú mai înainte de plecarea trenulú acce-leratú din Saint-Louis a venitú în vagonulú postalú unú bárbatú lui de totulú totú ne-cunoscutú şi i-a imanuatú unú ordinú scrip-turisticiu dela şefulú séu, în care Fotheringham érá avisatú, ca pre aducétoriulú aceluí ordi-nú, carele e unú am-ploiatú de nóú anga-jatú alú societá-tii Adam-Express-Company, să-lú lea la sine în vagonulú postalú şi să-lú întroducá pre timpulú călétoriei în servi-tiulú ambuláncialú. Subscrierea superiorulú séu, carea o cunosea fórté bine, — istorisí mai departe Fotheringham, — nu i-a însuflátú nici o îndoé-lá, ba elú a ajutatú străinulú a se

suí în cupeú. În momentulú urmátoriú trenulú acceleratú deja a şi plecatú, şi noulú pretinsú colegu alú séu numai decâtú a a-şin-titú asupra-i resolvérulú amenin-tándú-lú cu mórté, de cumva se va apărá. După asta nóú sositulú numai decâtú l'a trántitú josú, l'a legatú fedeleşú şi i-a pusú scá-luşú în gurá, şi luándú apoi din busunarele lui Fo-theringham cheile a deschisú dulapurile cu bani. Cândú tocmai érá să între trenulú în sta-tiune, ho-şulú a áşteptatú, până ce s'a datú contravaporú, şi cu prilejulú mersulú în-ce-tişorú alú trenulú s'a cam mai átersú. Atáta a fostú istorisirea oficialulú postalú.

Valórea rápitá a fostú însemnatá. Afará de 82,000 de dolari în bani gata şi o în-sémnatá sumá în hártii de valóre aú mai lipsitú şi mai multe diamante. Societatea Adam-Express-Company, care ímplinesce comu-nica-tiunea pachetelorú de valóre, a fostú necesitatá să despágubéscá cum se cade pre trimi-tétorii págubi-ti. Societatea acésta ne-greşitú cá s'ar fi pututú folosí gratuitú de-poli-tia guvernulú, dar fiindú-cá ea avea unú mare interesú întru prinderea ho-şilorú, re-spective întru a ajunge éráşí în posesiunea valorilorú rápíte, a hotáritú a sondá lucrú-rile pre spe-sele sale proprii cu ajutorulú.

De pildă amintim de astă-dată numai trei vițuri, ce molipsesc afundă viața religioasă și morală a poporului nostru. Acestea sunt: înjurăturile, beutura și concubinatul. Instrucțiunea în biserică, în școală și cu alte prilejuri poate face mult pentru stîrpirea acestor trei vițuri urite. Deplină însă de abia vor pute fi ore când scose din popor fără de ajutorul reuniunilor, ce țintesc de dreptul la stîrpirea lor.

Să începem mai întâi cu vițul înjurăturilor. Este cunoscut credem tuturor, ce dimensiuni mari le-au sudălmile din ce în ce tot mai tare în poporul nostru. În timpurile trecute sudălmile erau ceva ne mai audite la poporul nostru. Când a intrat vițul acesta la noi, atunci a cuprins mai întâi numai păturile cele mai de jos ale poporului, precum sunt servitorii. Au mers după aceea din ce în ce tot mai sus. Și unde am ajuns astăzi? Pre la sate este vițul sudălmilor mai general, așa cât e rar bărbatul, care să nu fie dat la el. Ba de câte ori nu aude omul înjurându chiar și copii, cari de abia știu vorbi? Și apoi credem, că nu e de lipsă a mai aminti, căți dintre așa numiții inteligenți înjură mai rău și mai urit ca servitorii cei mai de rînd. Unde însă sudălmile sunt un lucru așa obicnuit, acolo religiozitatea pere din ce în ce tot mai tare, până ce apune cu totul. Căci nu e cu puțință, ca poporul să aibă timp îndelungat respect de lucrurile sante, pre cari le înjură tot mereu în legătură cu cuvinte de cele mai obscene.

Poate că unii sau alții din preoți în predici vor fi pășit din când în când în potriua sudălmilor. Acelea însă se vede că puțin au folosit, de-orece vițul s'a lătit din ce în ce tot mai tare. Aci acum singur reuniunile mai pot ajuta. Un singur factor în poporul nostru este, care

sa a rămas scutit de vițul acesta, sau este numai foarte puțin molipsit. Și factorul acesta este femea. Ea are să ia lucrul în mână spre a stîrpi din poporul nostru vițul acesta urit și de origine străină.

Să se alcătuescă deci în fiece care parohie câte o reuniune a mamelor creștine, în care toate mamele să se îndatorască, că ele în cercul familiei lor nu vor suferi pre nimeni să injure nici într'un chip, căci mama de familie în lucruri de acestea poate face mai mult ca tatăl. Mama de familie a fost tot-deuna, care a susținut și nutrit în familie simțul religios. Atari reuniuni ale mamelor creștine au făcut, putem dice, minuni prin alte țeri culte. Pentru ce să nu potă face și la noi? Totu ce se poftesc la o atare reuniune, este: nisce statute scurte, o adunare sau două pre an și instrucțiune potrivită din partea preotului respectiv. Preste câțiva ani înși-ne ne-am miră de rezultate.

Totu asemenea reuniuni s'ar pute fundă și pentru stîrpirea concubinatelor din părinții creștini de familie, cari încă s'ar îndatoră a nu suferi în cercul familiei lor nici un concubinată și pre concubinări a nu-i folosi chiar nici ca servitori și lucrători în casa lor. Și în urmă totu asemenea și pentru stîrpirea vițului beuturii mai cu samă de alcool. Clerul irlandez cu ajutorul reuniunilor acestora a stîrpit aproape deplin beutura de alcool din miserul popor al Irlandei.

Ar fi foarte de dorit, ca cestiunea reuniunilor acestora, cari nu costă nici o jertfă bănească, să se desbată prin sinodele noastre protopopesce. Trebuința reuniunilor acestora este cu mult mai întetitoare decât a reuniunilor, cari recurg la averea membrilor. Căci ce ne vor folosi de pildă grănarele bisecești și bisericile infrumșetate, dacă biserica vie, poporul, este decădut și

demoralizat prin sudălmă, concubinate și beutura?

Reuniunile acestea sunt mai mult negative, fiindcă țintesc la stîrpirea unor rele. Când relele acestea vor fi stîrpite, atunci se pot înființa și reuniuni positive, cari să țintesc la producerea unui bun.

Fie, ca până ce încă nu e prea târziu, cuvintele noastre să afle resunet în frații preoți, și să nu fie versul celui ce strigă în pustie.

† **Gavrilă Baross.** — Ministrul ungar de comerț și de comunicațiune *Gavrilă Baross* a reposat în Budapesta la 9 Mai a. c. Baross s'a născut în Prujina (comitatul Trencinului) la 6 Iunie 1848 din părinți slovaci. A absolvat drepturile, apoi a fost angajat, diarist, oficial comitatensu, apoi deputat. Ca deputat a fost referentul proiectelor de lege, prin cari s'a introdus limba magiară în școlile populare. În calitate de Baross s'a distins prin șovinismul său esagerat. La anul 1882 a fost numit secretar de stat în ministerul de comunicațiune, era la anul 1887 ministru. Ca ministru de comunicațiune a făcut multe și mari reforme. Amintim tariful de zone, care a atras asupra sa atențiunea lumii întregi. Cum și ce va fi cu această reformă, asta e altă întrebare. Rămâne însă fapt, că lui Baross nu i-a lipsit nici talentul nici curajul, ce se pretinde la întreprinderi mari. Dauna era, că reposatul în totă viața sa a fost un șovinist încarnat, prin ce fără îndoială a dat semne de o mare lipsă de înțelepciune politică. În șovinismul nu-l întrecea nimeni, și el chiar de aceea în ochii șovinistilor era un adevărat ideal. Noi însă, cari am avut a suferi multe dela el și cari în șovinismul nu aflăm virtute, ci viț, n'avem cuvinte de a plange pentru morrea lui Baross. Noi credem, că îndestulirea tuturor cetățenilor țerei e un bine cu mult mai mare, decât o mie de tarife după zone.

detectivilor privați. Mai multe agenturi s'au oferit, cumcă vor lua asupra și prinderea hoților, respective aflarea valorilor, pentru că acest lucru dus în deplină promitea a fi proventuos, ba în cazul unui succes favorabil conta cu siguranță la o recomandare onorabilă, fiindcă îndrăsnutul furt, deși în America cu de astea sunt obicnuiți, atrasese atențiunea tuturor.

Dintre numeroșii oferenti societatea Adam-Express-Company a încredințat aflarea și prinderea hoților societății Pinkerton-National-Detective-Company, carea devenise renumită prin eminenta sa organizație. Numai decât detectivii și-au început lucrul. Mai întâi a fost arestat Fotheringham, fiindcă nu s'a putut eschide presupunerea, că el va fi mers în mână cu hoții, și se va fi lăsat de bună voie a se lega și a i-se pune scăluș în gură, ca după aceea să împărtășcă furtul cu adevăratul fur. După aceea au întrebat detectivii în stațiunea Pacific, că nu cumva au vădit pre vre-un individ suspect cu prilejul sosirii trenului etc. Dar nimeni n'a putut să dea vre-o descluire. Fiindcă putea să se ia de basă presupunerea, cumcă hoțul a trebuit să fi fost inițiat în afacerile postale de pre linia aceea, detectivii s'au informat dela societatea Adam-Express-Company, că nu cumva au dimis din serviciu în timpul din urmă pre vre un angajat? Acest lucru se și întâmplase. Pre un anumit William Haight, anteceso-

rul lui Fotheringham în serviciu, l'a dimis societatea de vre-o nouă luni din serviciu, pentru că a fost devenit suspect pentru necredință.

Dar' nici un om nu scia, încărău a apucat acel Haight. Detectivii însă în curând au fost în urma lui și au aflat, că se află în serviciu ca vizit la neguțătorul de cărbuni Friedrich Witrok din orașul Chicago. Au statorit mai de parte, cumcă William Haight n'a fost absent din Chicago, când s'a întâmplat atacul hoșesc pre trenul accelerat: așadară fapta aceea criminală el n'a putut-o comite.

Precând detectivii umblau pre urmele acestea, și diarele mai în toate zilele aduceau raporte despre interesanta întâmplare, pre atunci hoțul sau unul din ajutoarele lui a căpătat poșta literară și-a trimis la mai multe diare, cari apăreau în Saint-Louis, corespondințe, în cari se spunea cu francheț nerușinată, cumcă aceia, cari au comis furtul, se bucură de furt „în mod pacnic”, și cumcă Fotheringham este arestat fără vină. Și ca cetitorii să nu fie în dubiu, că respectivul corespondent duce lumea pre gheta, a numit mai multe unghete, unde vor pute găsi unele documente furate, cari au preț numai pentru adevăratul posesor al acelor și nici decum și pentru hoțul, care le furase.

Cutezarea acesta ne mai audită, o adevărată faptă de a Yankeeilor Americani, avea însă să fie fatală pentru criminalistul,

ce acum se făcuse și literat. Detectivii lucru firesc că numai decât s'au dus la redacțiunile diarelor respective spre a vedea manuscrisele îndrăznețelor corespondințe. Acestea purtau sigilul oficiului postal dela Saint-Iosef, un oraș mic în statul Missouri, nu departe de Kansas-City. Într'o scrisoare către o redacțiune îndrăznețului scriitor s'a legitimat într'acolo, că el a lăsat într'adins într'un unghet al sălei de așteptare dela Saint-Louis un pachet, carele aieva a și fost aflat. Acela conținea nisce schimburi, nisce poezii scrise de o altă mână și o baladă tipărită. În dosul cestei din urmă se puteau de abia cunoște unele caractere de scrisore făcute cu cerusa, cari însă cu ajutorul sticlei măritore se descifrară. Acelea conțineau adresa casei Nro. 2108 de pre aleiul de castani din orașul Saint-Louis. De însemnătate mai era și aceea, că notița acesta se părea a fi făcută totu de aceeași mână, care a scris corespondințele la diare.

În casa Nro. 2108 au aflat detectivii, că aceea ar fi închiriat în 19 Octobree doi bărbați, dintre cari unul era și a plecat la 22 Octobree în direcțiunea către San-Francisco, celalalt, Williams, după cum flă numise soțul lui, încă a plecat având la sine un geamantan (cufăr). El pornise totu în direcțiunea aceea, însă numai după ce a primit mai întâi o epistolă, și a plecat în 25 Octobree, totu în aceeași zi, în care s'a întâmplat atacul pre trenul accelerat.

Însă Baross pentru îndestulirea acésta a tuturor cetătenilor țerei n'a făcutu nimica, ci din contră prin dispozițiunile sale a făcutu sôrtea lor și mai grea.

Semne bune. — Foile ne-au adus în zilele trecute scirea, că mai mulți preoți gr. orientali din părțile Bănățului voescă să țină o conferință, în carea să se sfătuescă, cu ce mijloce s'ar pute combata mai cu tărie și succesu ateismul, ce se lătesce prin diversele clase totu mai tare. Noi ne bucurăm de îngrijirea acésta, după ce ni-se dă celu mai bunu prilej, ca să vedem, că și între gr. orientali începe a prinde rădăcină convingerea, că așa nu mai pôte merge, ministrii bisericeii nu mai pot fi indiferenți față cu trista privilegiate, că ireligiositatea și ateismul graséză din ce în ce totu mai tare, câtu amenință a deveni o adevărată plagă și epidemie în popor. Ne bucurăm de pașul preoților acestora cu atât mai tare, că până acum preoțimea gr. orientală eră mândră totu pre aceea, că biserica gr. orientală are o constituțiune „liberală”, fără să-și aducă aminte, că o atare constituțiune nu pôte împedecă ireligiositatea, ba nu odată o chiar promovéză. Căci nu odată ni-s'a datu ocaziune a vedé membri de ai sinodelor și congreselor gr. orientale, cari vorbiau cu celu mai mare disprețu despre lucrurile religiunii. Cum voru puté ômeni de soiul acésta să promoveze religiositatea în corporațiunile legiuitoare bisericesci, în cari le-a pututu deschide calea numai o constituțiune „liberală”? Potu aparițiunile acéstea servi de învătătură și acelor membri ai bisericeii noastre, cari perfecțiunea bisericescă o vedu în o constituțiune „liberală”, ce o ar dorii și pre sama bisericeii noastre.

Nu scim, la ce mijloce voru recurge acei preoți spre a combata ireligiositatea și ateismul. Credem însă, că celu dintăiu mijlocu ar fi, să îngrijescă, ca poporul să fie ferit de atingerea cu literatura fără de Dumnezeu, ce ne năpădesce din România. Bibliotecile tinerimii gemu pretutindenea de

opuri din literatura acésta, și chiar și alte biblioteci de caracteru publicu. Căci noi cându vrem să înființăm vre-o bibliotecă de caracteru publicu, nu ne uităm multu la aceea, ca bibliotecă să conțină cărți bune și moralisătore, ci ca să fie multe, și așa apoi întră în ele totu felul de lăpădături literare, cari ajungu în mâna tinerimii spre a o învenina. Camășa stă lucrul și cu diaristica. Unele foi ex professo propagă ireligiositatea și ateismul. Altele îl propagă fără voe fiindu redigate sau de ignoranți sau de lenoși, cari publică ori ce, numai să se umplă spațiul, și ei să câștige bani. Până cându clerul nu va iascenă în sinul său și alu poporului o reacțiune puternică în contra literaturii și diaristicii acésteia, până atunci combaterea ireligiosității și a ateismului este zădarnică. Organul nostru dela aparițiunea lui a început reacțiunea acésta. Câte foi bisericesci gr. orientale ne-au secundat? Nici una! Ba unele au și cochetat cu literatura și diaristica acésta desfrınată.

Fie, ca în preoții gr. orientali din Bănățu să putem salutá soți de luptă în contra marelui pericolu alu ireligiosității și alu ateismului, care doră ca în Bănățu, printre Românii aprôpe de Sêrbii, nu e lățit nicăiri, câtu Dumineca și în sêrbători bisericile pre acolo sunt mai totu gôle și cele gr. orientale și ale nôstre.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Martii în 10 Maiu s'a întrunit în Budapesta la conferință colectivă episcopatul catolicu de amândoué riturile din patrie. Conferința a fostu presidată de cătră primatele Vaszary. S'au înfășățu și ilustrii nostri Prelați, în frunte cu Escelența Sa Preasântitul nostru Mitropolitu. Conferința s'a ocupat între altele de cestiunea matriculelor, de cestiunea modalității de participare la jubileul încoronării, și asemenea și

parte, detectivii erău deplinu convinși. De aceea nici nu l'au perdut din ochi.

Neguțatoriul de cărbuni Witrok patru spredece zile înainte de atacul întimplat la 25 Octobree a plecat din Chicago însoțit de vecinul său Toma Weaver, având la sine fiesce care câte unu geamantanu și o pușcă, și s'au dus, după cum diceau, la vânătoare în Arcansas. Weaver s'a rentorsu însă singur la 23 Octobree, adevă două zile înainte de comiterea furtului. Ore acéști Weaver să nu fi fostu unul din cei doi bărbați, cari au părăsit mai întâiu casa închiriată dela Nro 2108 de pre aleiul de castani din Saint-Louis? Atunci după totă verosimilitatea neguțatoriul de cărbuni Friedrich Witrok n'a pututu fi altul decâtu acelu „Williams”, carele a plecat două zile mai târziu și a comis crima.

Ce facu acum detectivii? Ei plécă și ajungu în Chicago însoțit de feciorul și fata posesorului casei situate în aleiul de castani din Saint-Louis, și oferesc în Chicago însoțitorilor săi ocaziunea de a vedé pre Toma Weaver, adevă pre amiculu și însoțitorulu lui Witrok. Feciorul și fata recunosc numai decâtu pre Weaver ca pre unul din acei doi bărbați, cari au locuit vre-o câteva zile la ei în zilele acelea critice. Prin acésta detectivii erău lămurit, că Witrok a trebuit să fi comis fapta aceea criminală, și că fostul impiegat postal de odinoră Haight dimpreună cu Weaver trebuie să fie complotist cu Witrok. (Va urmă.)

Unu servitoriu de trenu din Saint-Louis a mărturisit, că elu a vedut, cum în sêra aceea s'a suit în cupeul postal unu bărbat, care avea la sine unu geamantanu. L'a ajutat la suire impiegatul Fotheringham. Suirea s'a întimplat puțin înainte de plecarea trenului. Deci nici o îndoelă nu mai putea fi, că acéști „Williams” a trebuit să fie acela, carele a ședut în casa dela Nro 2108. Totu elu a trebuit să fie și hoțul. Celalaltu, erău de părere detectivii, a călătorit cu trei zile mai înainte pre lineă ferată cătră San-Francisco spre a studia împrejurările și apoi pre acéstea a i-le împărtăși prin epistolă soțulu său „Williams” la Saint-Louis. După primirea informațiilor cestu din urmă a comis apoi crima în sêra din 25 Octobree.

Pre cându detectivii adună în Saint-Louis acéști materialu, colegii lor din Chicago erău activi în altă direcțiune. Scim deja, că impiegatul de postă dimis din serviciu cu numele William Haight era acum în serviciu la neguțatoriul de cărbuni cu numele Friedrich Witrok ca vizitiu. Deja după două zile dela furtul întimplat în Saint-Louis, adevă în 27 Octobree, Haight după ce și-a plătit tôte datorile, a plecat din orașul Chicago în spre mēdăci. De unde a avut elu deodată atâtia bani, să-și plătescă datorile? Căci lui dela dimiterea din serviciul postal il mergea forțe rău. Că elu trebuie să fie în intimă legătură cu furtul, deși la acela personalu n'a luat

de cestiunea participării la jubileul de cincideci de ani de episcopie a Sântiei Sale Pontificelului Romanu.

Roma.

Sântia Sa a adresat cardinalilor francesi o nouă epistolă, în care repetesce învătăturile acelea, ce le dăduse în epistola sa din urmă. Sântia Sa accentuează din nou, că datorința catolicilor francesi este, să recunoscă forma de stat republicană, care chiar așa este dată de Dumnezeu ca și cea monarchică. În același timp Pontificele îl provocă pre Francesi, să se unescă cu toții pentru apărarea drepturilor bisericeii și a libertății religioase, și condamnă atacurile, ce le îndreptă guvernul asupra bisericeii catolice și a clerului francesu. Epistola acésta a provocat o senzație nespūsă și forméză obiectul celor mai vii discusiuni în întregă presa francesă.

Austria.

Maiestatea Sa a sancționat, și fôea oficiôsă a publicat deja legea votată în dieta provincială din Tirol, prin care bisericeii se concedu drepturi mai ample în conducerea și în inspecțiunea școlilor populare. Bucuria între catolicii din Austria e mare, pentru-că se speréză, că esemplul Tirolilor va fi urmat și în alte provinciile Austriei, și că pre încetul totu se va ajunge la introducerea școlilor profesionale.

Germânia.

Fôea „Kölnische Volkszeitung” polemizând cu unele foi protestante dovedesce, câtu este de neîntemeiată afirmarea protestanților privitoare la intoleranța catolicilor, și că chiar din contră protestanții sunt netoleranți, eră nu catolicii. Fôea numită arată, că în Italia, unde catolicii sunt 99.5 % a locuitorilor, de presinte sunt doi ministri necatolici, unul jidanu și altul protestantu. În Frâncie, unde sunt numai 600.000 supuși protestanți, sunt patru ministri și o gramadă de prefecti protestanți. Asemenea e și în Austria. Din potrivă în Prusia, unde catolicii forméză o parte însemnată a locuitorilor, nu este nici unu ministru catolicu, dar nici barêmu secretari de stat sau secretari ministeriali. Între presiidenții provinciilor asemenea abia se află doi catolici. Datele acéstea sunt destul de elocvente.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Parlamentul după o desbatere de cinci zile a terminat desbaterea budgetului ministerului de agricultură. Au vorbit mulți oratori și l'au grămădit pre ministrul de resortu cu atâtea sfaturi și proiecte, încâtu dacă tôte s'ar puté urmă și realiză, Ungaria ar ajunge țera cea mai fericită. Desbaterile casei au fostu întrerupte pentru môrtea ministrului de comerciū Baross, și numai adi Vineri a fostu érași ședință.

Conferințele comune ministeriale pentru statorirea budgetului, ce va fi a se subșterne delegațiilor, s'au terminat. S'a decis însă, ca sesiunea dele-

gațiunilor să nu fie convocată până la toamnă. Decisiunea acésta s'a luată la dorința ministrului președinte Taaffe, care se teme, că în parlamentul austriac vor fi înținute multe desbaterile asupra proiectelor referitoare la regularea valutei. Proiectele acestea altcum sunt terminate definitiv, și probabil că încă așii vor fi prezentate parlamentelor respective. Nu e cu neputință, ca din cauza acestor proiecte desbaterea bugetară să fie întreruptă.

Italia.

După cum eră de prevădută, criza ministerială a izbucnită din nou. Abia s'a prezentat ministrul înaintea camerei, și abia a terminat ministrul președinte di Rudini espunerile sale, în care a dăruit, că spre acoperirea deficitului va fi lipsă și de dări nouă, opoziția a și începută îndată a atacă guvernul și a protestă în contra unor dări nouă, care nu le pôte purtă țera. Grimaldi a propus, ca să se ia spre știință declarațiile guvernului. Propunerea acésta însă a fost respinsă. Marchisul di Rudini și-a dat în urma acestui vot dimisiunea, care a și fost primită. În momentul acesta cabinetul cel nou nu e încă construit, dară cu formarea lui a fost încredințat deputatul Giolitti, care a condus opoziția în răsturnarea cabinetului di Rudini. Cum va reuși viitorul cabinet, să salveze Italia din criza, în care a ajuns, nu ne-o putem încă închipui, căci toate forțele statului sunt sicate cu desevărire.

Anglia.

Parlamentul englez își trăese zilele sale din urmă. Alegerile pentru ciclul cel nou au să se întimplă încă în anul acesta, pôte preste vre-o 2—3 luni. Pregătirile și agitațiunile pentru alegerile acelea au început deja. Ministrul președinte Salisbury a rostit în zilele trecute un discurs mare politic, în care a accentuat, că alegerile vor avea să decidă asupra cestiunii, dacă Irlanda va avea să primască un parlament separat sau ba. El într'un parlament irlandez vede un pericol pentru Anglia, și de aceea rógă pre conservatori, să-l combată pre Gladstone. Acesta din partea sa încă accentuează, că lupta electorală se va învîrți pre lângă homerule irlandeză. Numai că el e de părere, că acordarea parlamentului separat pentru Irlanda este o condițiune de esistență pentru regatele unite, și că dela acordarea acelu parlament va atrîna și funcționarea regulată și cu succes a parlamentului englez. Se va vedea, cui vor da dreptate alegătorii. La totă întimplarea însă alegerile engleze vor fi foarte interesante chiar și din punct de vedere general european.

Corespondințe.

Din tractul Dêrgii.

Clarissime Domnule Redactor!

Precum în anii trecuți, așa și în acest an clerul din tractul Dêrgii conform dispozițiilor conciliului prov. I s'a intru-

nit în parochia Recea-Cristur în o conferință tractuală, la care a luat parte și corpul învățătoresc tractual. Cu ocaziunea conferinței s'au ținut și exerciții spirituale.

La sânta Liturgie celebrată cu solemnitate a fost de față și poporul în număr foarte frumos ascultând cu pietate și atențiune atât s. liturgie, cât și predica instructivă „despre sântul sacrament al Penitenței“. După invocarea Spiritului Sânt M. O. D. vice-protopop tractual Ioan Hățegan ca președinte a deschis ședința lăsându, ca O. D. Elie Șerbanu, administrator parochial în Fizeșu, să cetască o disertațiune din sfera pastorală, în care O. D-sa a tratat potrivit „raportul preotului ca păstorii sufletescă față de credincioșii săi“. Până în anul acesta de comun se ținau la atar conferințe câte două disertațiuni pastorale, dară după ce în urma unui conclud al sinodului tractual și docenții sunt obligați a se prezenta la conferințe, ca ast-fel să se pôtă și ei mărturisă și cumineca, și să li-se imbie ocaziune de a se perfecționa pre terenul instrucțiunii, a două disertațiune de cuprins pedagogic a ținut-o dl învățător Petru Colceriu.

Conform programului după terminarea disertațiunilor s'au pertractat alte cestiuni, dintre care voi aminti numai unele, care cred, că vor interesa și pre cetitorii „Unirii“.

În anul acesta s'au implinit de ce ani, de când tractul nostru are fericirea de a fi condus cu mult zel de cătră M. O. D. vice-protopop Ioan Hățegan. Despre succesele câștigate prin neobosita activitate a actualului nostru conducător tractual vorbesce cu elocință neresturnaveră faptul, că așii cu excepțiunea alor 2—3 sătulețe în toate parochiile avem mijlocele necesare spre a ne asigura subsistența și prosperarea atât a sântelor biserice, cât și a școlilor noastre confesionale gr. cat. Ca onorații cetitori ai „Unirii“ să vadă, ce se pôte face prin activitate zelosă și printr'o conducere înțeleptă și în un tract, unde poporul materialmente stă relative rău, voi însemna, că în tractul Dêrgii: a) 13 comune au 30 de obligațiuni de ale împrumutului naț. în valoare de 16,850 fl., depuse la casa centrală din Blașii, b) 11 comune au obligațiuni din răscumpărarea regalului în valoare de 11.200 fl., c) biserica din Ugruțu are depuși 109 fl., d) fondul nou-înființat al s. mănăstirii dela Strimba are 39 fl. 69 cr., e) fondul școlastic tractual nu de mult înființat dispune de 447 fl., f) capitalele elocate în comune pre la privați fac 1.400 fl. Suma averii tractuale în bani și hârtii de valoare face așa dară 30,045 fl. 69 cr. În timpul mai din cōce s'au înființat și magazine de bucate în cele mai multe comune, care magazine așii au preste 1200 de metrete, și din care cu timpul se vor pôte augmenta salariile învățătorilor nostri gr. cat. până la suma recerută de lege. La stăruința M. Onoratului D. vice-protopop și prin conlucrarea fraților preoți și a poporului credincios s'au ridicat și s'au restaurat prin parochii case parochiale și superidificate economice, biserice și școle corăspundătoare. Pentru zelul ferbinte, conducerea înțeleptă și activitatea plină de iubire și abnegațiune desvoltată acum de de ce ani pentru binele și înflorirea tractului nostru sinodul tractual a esprimat iubitul său conducător multămită protocolară. Espresiunea de recunoștință pro-

toclară nu este numai o formă de bunăcuviință, ci este efectul iubirii și al reverinței, ce o nutrește clerul și poporul acestui tract față cu conducătorul său pentru zelul și abnegațiunea, cu care lucră la promovarea intereselor noastre bisericesci, școlastice, naționale și culturale.

Prețuitului nostru dăru „Unirea“ sinodul I-a dat protocolarmente espresiunea adevăratei sale.

Aceste decisiuni ale clerului nostru tractual aducându-vi-le la cunoscință, rămân alături Clarității Vostre

stimătorul
Vasiliu Popă,
notar tractual.

București, 26 Aprilie 1892.

Clarissime Domnule Redactor!

(Anton Panu — Crima și formele ei.)

Două conferințe la Atenei.

Fostul, pentru câteva luni, ministru al instrucției, dl G. Dem. Teodorescu, în seara de 9 Aprilie v. vorbi un public numeros despre viața și scrierile lui Anton Panu. Panu a fost născut pre la 1794, după tată grec, și după mamă română. Cunoscea și vorbea vr'o cinci limbi. Prima instrucțiune o primi pre la diferite biserice și mănăstiri, unde servia ca cântăreț dispunându de o voce admirabilă. Petrecu câțva timp și prin Rusia, unde învăță și notele. Trecu apoi în România, unde își continuă cariera cu mult zel și destoinicie. Elu fu primul cântăreț, care puse pre note în limba română multe cântări bisericesci. Prin acésta își câștigă un nume frumos între toți Români de pre atunci. Petrecu mai ales în București ca cântăreț și conducător de cor pre la diferite biserice. Viața familiară I-a fost foarte schimbăciosă și agitată. A fost căsătorit de trei ori. La Brașov încă a petrecu câteva luni ca cântăreț la biserica S. Nicolae, avându la cântări de ajutor pre o călugăriță fugită cu el dela Mănăstirea dintr'unu lemn, și care acum — se înțelege cu portul schimbat — făcea cându pre nepotul, cându pre coajutorul lui Panu. Brașovenilor se înțelege nu li-se părea lucru curat, tucpură a șopti . . . și urmarea a fost, că într'o bună diminiță strana bisericei nu mai avea nici un cântăreț.

Panu se întorse la București, apoi la Mănăstirea dintr'unu lemn, și érași la București, unde se pune cu totu dinadinsul pre lucru. Móre la 1854. Elu își avea tipografia proprie, din care éși o mulțime de cărți românesci. Numai din péna lui, dl Teodorescu a cetit 100 de broșuri. Multe din cărțile lui Panu au vădutu mai multe edițiuni. Influența lui Anton Panu asupra poporului a fost foarte mare. Puțini scriitori de ai nostri au fost gustați ca vestitul cântăreț și escelentul scriitor și poet popular Anton Panu.

* * *

Mai însemnată și mai interesantă a fost conferința din 12 Aprilie n. a dlui C. Disescu despre Crimă și formele ei.

Definițiunea crimei, așa după cum se propune de pre catedrele universitare din Paris și România, e falsă și eronată, dice conferențiarul. Crima adevărată este o faptă rea, prin care se turbură societatea, și care e comisă în totă libertatea, cu știință și voia. Așa se propune la universitățile din Franța și România. Dar e o eróre, pre

care au observat-o și câțiva bărbați mari din Italia, Anglia și Franța. Pentru explicarea criminalității au apărut mai multe teorii.

Italianul Cesare Lombroso a fundat teoria așa numită a *atavismului*. Criminalul adevărat nu e și nu poate fi oricând și cine, ci ca să fie criminal, trebuie să aibă oarecari dispoziții fiziologice și anatomice. Lombroso pretinde chiar, că criminalii se pot cunoaște și după oarecari semne fiziologice. Așa de exemplu cel cu fața mai lungă și cu umerii obrajilor mai eșiți este sau poate să fie criminalistă etc.

D-lu Disescu ține de greșită această teorie, căci chiar Lombroso mărturisește, că din 100 de cazuri numai la 60 a observat aceste semne fiziologice. Restul de 40 trebuie considerat de criminaliști?

Garofolo, un alt Italian, crede, că criminalul ar fi un anormal moral. Alții zic, că criminalii ar fi nebuni. Unii însă de părere, că criminalitatea ar fi o profesiune ca toate profesiunile. Așa mai totdeauna lumea caută să trăiască cât mai bine și să câștige cât mai mult, dar în același timp să lucreze cât se poate puțin. Și apoi mai proventuosă și de multe ori mai ușoară ca și criminalitatea nu există altă profesiune. Altă teorie e cea a degenerescenței.

Conferențiarul nu e mulțumit cu nici una, căci nici una, după dsa, nu explică toate cazurile, și nici una toate cauzele. D-lu Disescu crede deci, că *crima este o idee, ori o plăcere, ce o simte omul atins de nevrosă*. E bătă adevărată, care trebuie curată ca orice bătă de acest fel. Medicamentele sunt pedepsele — fie chiar cu moarte — închisorile etc. Bolnavul acesta e un membru periculos societății și prin urmare trebuie suprămat, ca să nu infecteze întregul corpul, și de se va întâmpla, ca un nevinovat să devină victima justiției, asta n'are să ne supere mult, căci și chirurgul adese-ori i-se întâmplă, că vrându să salveze trupul tău și partea cea sănătoasă cu cea bolnavă.

Insistându mai mult asupra teoriei d-sale, trece la diferitele forme ale crimei. Caracterul crimei de așii e, că ea e astuțioasă în raport cu cea veche, care era sângeroasă. Aceasta avem de a o mulțămii civilizației actuale, în care rolul principal îl joacă *minciuna*. Minciuna în politică, minciuna în relațiile sociale și private, minciuna în toate. Vorbește apoi despre varietatea *crimelor politice*. Lombroso împarte pre delincenții în *misoneiști* și *filoneiști*. Misonieiștii (*conservatori*) nu vor să iese din starea de lucruri, în care se află, și le e frică de orice schimbare — bună ori rea. — Filoneiștii vor să schimbe totul și nu le e frică de nouăle idei (*liberali*).

De închiare spune, că și în România s'a lăsat criminalitatea în mod considerabil, încât trebuie să atragă totă atențiunea bărbatilor competenți.

Ca mijloc de îndreptare recomandă:

Evitarea contagiunii, combaterea alcoolismului — monopolizarea alcoolului — pedepse chiar și cu moarte. Dar cel mai eficace mijloc e *educațiunea morală-religioasă*. Amă făcută progrese mari în instrucțiune, dar amă neglesă cu totul educarea. Instrucțiunea singură face numai, să crească numărul crimelor. Omul instruit numai — fără educațiune — e mai rafinat, cunoște și inventează și cele mai groznice mijloace de a comite crima.

Esemples — nevrednice de imitat — află conferențiarul chiar și în sinul academicilor între membrii luminați și instruiți, la cari însă educațiunea morală lasă de dorit. Lipsa de educațiune se observă și la academicienii din Paris ca și la cei din București, unde adese-ori nu domnesce rațiunea și imparțialitatea, ci egoismul și patima. Așa se întâmplă acesta în alegerea de membri, așa în împărțirea premiilor. ¹⁾

„Să facem progrese și pe terenul educațiunii morale și în special a celei *religioase*, care așa de mare și binefăcătoare influență exercită asupra spiritului omenesc.“ Cu aceste cuvinte termină oratorul între aplauzele sgomotoase ale publicului foarte numeros. De față la această conferință erau și d-nii Take Ionescu ministru, Fleva, Djuvara, Ureche, Gion etc. B.

Convocare.

Comitetul central al „Reuniunii învățărilor gr. cat. români din jurul Gherlei“ are onore a convoca pe membrii acestei Reuniuni la adunarea generală, ce se va ține în Becleanu la 7 și 8 Iunie st. n. după următoarea programă:

În 7 Iunie dimineața la 8 ore se va celebra S. Liturgie, după sfârșitul căreia membrii se vor aduna în școala gr. c. din loc.

Sedința I.

1. Deschiderea ședinței și constatarea membrilor prezenți.
2. Citirea raportului general.
3. Abdicarea oficialilor și constituirea unei ședințe electorale „ad hoc“, carea va alege noul comitet.
4. Alegerea deosebitelor comisii.

Sedința II.

5. Se va lua examenul dela școala gr. cat. din loc, și
6. Se va discuta — în ședință închisă — rezultatul aceluia din punct de vedere didactic.

Sedința III.

7. Deschiderea ședinței și constatarea celor prezenți.
8. Prelegere „despre pensionarea învățătorilor“ de prof. V. Lessiu.
9. Luarea raportelor deosebitelor comisii.
10. Desfigurarea locului adunării generale următoare.
11. Alegerea unei comisii pentru autentificarea protocolului.
12. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului central ținută în Gherla la 28 Aprilie n. 1892.

Andreiu Antonu,
vice președinte.

Ilariu Boroșu,
secretar.

Noutăți.

Excelența Sa I. P. S. D. Mitropolitul însoțit de Claritatea Sa D. secretar Dr. Augustin Bunea a plecată Duminecă seara cu trenul accelerat la Budapesta spre a lua parte la conferințele episcopatului catolic întrunite în capitala țerei. — Joi la 10 ore s'a rentorsă sănătos mult tubitul Archiepiscopului în mijlocul credincioșilor săi.

¹⁾ D-lu Disescu aci face aluziune la *furtuna*, ce s'a escat în sinul Academiei în anul acesta. D-lu Hașdău — după cum decherea într-o scrisoare adresată președintelui Academiei, nu mai voese să iea parte la ședințele Academiei. Acesta scrisoare s'a publicat mai în toate ziarele de aici. Motive: că nu s'a primit cererea d-lui Tocilescu de a trece din secțiunea literară în cea istorică, unde l-ar fi locuit; că nu s'a premiat cartea d-lui Marianu, că în locul lui Alexandri s'a propus și era gata să se primescă neidealistul poet Naum etc. Se vorbește, că și d-lui Tocilescu și Odobescu se vor retrage. *Coresp.*

Din Arhidieceasă. Preaonoratul Domn preposit capitular Constantiu Pappalvi la cererea proprie a fost dispensat dela ulterioara purtare a oficiului de vicar general arhidieceșesc, purtarea cărui oficiu s'a concredut Preaonoratului Domn canonic-referendaru Elie Vlassa.

Dăruire preagratiōsă. Majestatea Sa Monarchul s'a îndurat a dona din casseta privată 150 fl. comunității bisericești gr. cat. din Săcalul de munte în protopopiatul Reghinului săsescu spre a-și termina edificarea bisericești.

Alegerea de notari pentru cercul notarial al Blășului s'a întâmplat la 10 a l. c. Concurenții au fost 7, dintre cari au fost candidați d-nii Simion Munteanu, Ioan Radu și Nicola Hulea. Majoritatea voturilor a intrunit d-lu S. Munteanu, care s'a și declarat de ales. Votanții au fost reprezentanții comunelor politice Blășu-Opid, Blășu-sat, Veza, Ciufud și Tiuru.

Iernă în luna lui Maiu. Din Klagenfurt, capitala Carintiei, se anunță, că din 7 a l. c. înțregă Carintia e acoperită cu nea, care la șes e în grosime de 8 cm., era la munte este și până la 56 cm. Temperatura a scădut mai până aproape de punctul de înghețare.

Maialuri. Studentii dela gimnaziul superior din Năseudu își țin maialul la 14 a l. c. în promenada „Castru“. — *Tinerimea română din Clușiu* va aranja un maial la 26 a l. c. în „Parcul de tiru“ (Löwölde). Începutul la 7 ore seară.

Mulțămii publică. Cu inima plină de recunoștință mulțămimii marinosului public, care ne-a înbrățișat atât de călduros la producțiunea noastră teatrală, ce s'a ținut luni în 18 Aprilie a. c. în sala otelului „Univers“ din Blășiu. — Venitul dela bilete este de 72 fl. 80 cr. Suprasolviri dela M. O. D. George Barbatu 2 fl., dl Carol Schuler, măsariu 60 cr., dl Ioan Rusanu, proprietariu 20 cr., M. O. D. Ioan Orga, vice-rector 1 fl., Rds. D. canonic Ioan M. Moldovanu 2 fl., dl Teodor Onisoru 1 fl. — Suma 79 fl. 60 cr. Subtrăgându-se speșele de 78 fl. 90 cr., rămâne venit curat 70 cr. v. a. Blășiu, 2 Maiu 1892. — Pentru comitet: Teodor Onisoru, președ., Ștefan Olteanu, casaru, Alexandru Comșa, notaru.

Leopardi în Aiudu. În urma unei ploii torențiale, ce s'a descărcat asupra Aiudului în săptămâna trecută, a esundat valea, care curge lângă oraș, mânădu cu sine și o cușcă din menageria Prohaska, aședată lângă vale. În cușcă erau trei leopardi și o pumă, cari scăpându din închisore au pus în grăză totu orașul. Unul din leopardi a rănit greș pre o muere, era altul a apucat cu gura mâna unui gendarm, care l'a străpuns cu baioneta. Toți leopardii au fost uciși de gendarmi. Dauna, ce a suferit-o proprietariul menageriei, se urcă la 6000 fl.

Ardere de păduri în Bucovina. Din Cernăuți se anunță, că în pădurile fondului religionar a erupt un incendiu înfiorătoriu, care în timp de 20 de ore a prefăcut în cenșe cam la 100 jugere de pădure de fagu și bradu. Dauna este mare.

Esploziuni de dinamitu. În casina magnaților din Livorno s'a întâmplat luni în 9 a l. c. o exploziune, vătămându greș edificiu. În *Monte rotondo* în decurs de o săptămână s'au întâmplat trei exploziuni de dinamitu. În populațiune domnesce mare grăză.

Cas de moarte. Veduva Ana Popu, mama medicului arhidieceșean Sp. d-nu Dr. Alexandru Popu, după un morbu scurt a reposat în 7 a l. c. în Blășu în etate de 67 ani. În mormintarea întâmplată în 9 a l. c. a fost foarte pomposă, asistându la aceea elevii tuturor institutelor de învățămintu din loc, precum și un public numeros. Pre reposata, care a fost un model de creștină bună și mamă înțeleptă, o jelescă numeroșii ei fi și nepoți.

În veș amintirea ei!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Călugărița.

(*Ocnaria monacha* — *Phalena Bombix monacha* —
Nonne — Apáczá-gyapocsz.)

Acestui inamic îngrozitor al pădurilor s'a ivit deja în anii trecuți în număr considerabil în Rusia și Prusia, unde a pustiit total sute și sute de mii jugere de pădure. De aci s'a estins mai departe și în Bavaria, Boemia și Moravia, ba în anul trecut a băgat spaimă mare și în proprietarii de păduri din țera noastră, pentru-că în comitatul Murășu-Turda atât în pădurile erariale, cât și în ale altor proprietari de pre lângă Murășu, încă s'a ivit în număr destul de considerabil, așa cât a fost în stare să nimicească deja multă pădure.

Astăzi totă lumea forestieră, atât din străinătate, cât și din patria noastră se ocupă de această insectă stricăcioasă pentru păduri; și nici nu e lucru de glumă, pentru-că această insectă respective fluture, unde se ivesce odată, și o favorizează împrejurările, după cum se va vedea mai la vale, se înmulțește în măsură ulmitoare. Deci credem, că nu va fi lucru indiferent pentru publicul românesc și mai cu samă pentru proprietarii de păduri, dacă ne vom ocupa pre scurt cu descrierea, însușirile, modul de viață, precum și cu însemnătatea acestui fluture periculos.

Guverul nostru a luat deja măsurile necesare contra lățirii acestui fluture, publicând ordinațiuni, ce conțin cunoscerea, însușirile precum și modurile de stăpînire a acestui fluture, ba în casu de lipsă asigură și ajutor.

La specia acesta de fluture, ce se ține de fluturii nocturni, bărbătușul e mai mic ca femeușca, căci precând lățimea aripilor celui dintâi e de 3—4.5 cm., pre atunci lățimea aripilor la femeușca e de 4—5.5 cm. Culoarea fundamentală a aripilor în general e ca a cretei, alburie, câte odată însă și galbină, dară atât aripile anterioare, cari de comună au o culoare mai deschisă, cât și cele posterioare, sunt brazdate și punctate neregulat cu negru. Deosebirea în sexu se mai cunoșce și de pre aceea, că antenele (córnel) la masculii sunt dublu ferestrate, precând la femine sunt numai simplu ferestrate.

Trupul feminei e cu mult mai lung și mai voluminos ca al masculului. Partea posterioară a trupului, la ambe sexele, e roșetică.

E de observat însă, că și după timp și după modul de viață culoarea fluturelui variază, căci se găsește fluturii și de culoare mai întunecată, ba câte odată chiar negri. — Când pauzează, își țin aripile strinse la corp, în forma coperișului casei; femina însă le ține mai strinse la trup.

În dezvoltare acest fluture trece prin metamorfose complete; adică femina după împărechiarie depune oulețe, din aceste esu omidele (larvele), cari după ce-și schimbă pelea în mai multe rânduri, se prefac în gogoși, și din aceștia apoi se dezvoltă fluturii. Cei dintâi fluturii se arată pre la finea lui Iuliu și jumătatea primă a lui Augustu. La început se dezvoltă din gogoși mai mulți masculii, dară mai târziu mai multe femine, așa cât se egalizează sexele. — Îndată după dezvoltare se începe împărechiarie, care ține de comună până la jumătatea lui Augustu, când apoi masculii îndată după sezonul împăcherii mor, precând feminele mai trăiesc 2—4 zile, până își depun oulețele. Împărechiarie lor se întâmplă noaptea dela 9 ore seara până la 1 oră după meșul nopții, în grad mai mare însă între orele 10 și 11. Preste și fluturii pauzează pre arbori și cu deosebire pre trunchiul arborilor și pre ramurile mai groșe, era când sunt mulți preste măsură, atunci tot arborele este încercat. Feminele preste și sunt așa de leneșe, încât se pot prinde și cu mâna, era masculii îndată ce observă ceva, sboră. Feminele își aședă oulețele (50—100—150)

în grameșul de câte 15 până la 30 la un loc. Oulețele sunt de mărimea mălaiului, adică circa 1 mm. în diametru, și când sunt prăpșite, au culoarea cărnil deschisă, mai târziu prin luna lui Septembrie, când deja larva e încâtva formată în ele, capeta o culoare mai întunecată, sură-brunetă, mai mult sau mai puțin verzie, așa cât anevoe se pot deosebi de scórta arborilor, pre care sa în crepăturile căreia sunt aședate aceste oulețe.

E de observat însă, că feminele de comună își aședă oulețele în același loc, sau aproape de același loc, unde sa dezvoltă din gogoșe, va să dică în pădure sau mai bine quisu pre acei arbori, cari deja le-au căduț pradă. Sunt casuri însă, când se trag pentru aședarea oulețelor în pădurile vecine, încă neatacate; ba câte odată se întâmplă, că în formă de roi fluturii se scólă noaptea și se ridică cu mulțimea în aer, apoi sboră cu deosebire în direcțiunea vântului și se aședă în depărtări mari pre alte păduri.

Desvoltarea deplină a omidelor din oulețe se întâmplă primăvara cu finea lui Aprile, dacă le-a favorizat timpul, dacă e timpul mai frigosu însă, mai târziu, prin Maiu. Firesce că în locuri mai călduroșe și mai espuse soarelui și dezvoltarea larvelor se întâmplă mai de timpuriu. În forma acesta de larvă, respective de omidă, e periculosu acestui fluture. În starea acesta își începe activitatea sa cea deplorabilă pentru păduri. Activitatea acesta este cu atât mai simțită pentru păduri, pentru-că aproape de odată cu dezvoltarea frunzei la arbori se dezvoltă și omidele, a căroră nutremită exclusiv constă numai din frunze. La brădet omidele găsesc frunzele deja dezvoltate.

La început omidele mănca frunzele de pre ramurile, ce sunt mai aproape de trupină, și pre încet apoi se estind în sus și în laturii în totă corôna arborilor.

Larvele la început sunt foarte mici și au o culoare galbuie ca lutul, dară au capu negru și mare; după câteva ore însă capeta și corpul lor perosu o culoare de totu negră. Aceste larve cresc continuu, și după ce-și schimbă pelea și încâtva și culoarea în mai multe rânduri, ajung la o lungime de 4—5 cm. Au 8 părechii de picioare. Culoarea larvelor în general e pestrițată și brazdată, sură-brunetă, câte odată galburoșetică, ce inclină în verzie.

Larvele cele tinere slobodă dintr'o gărice de sub gură un fir de metasă, cu care se lipesc de frunze și de ramuri, și prin care își asigură statornicia contra vântului și a altor împrejurări nefavorabile, ca să nu pice jos, și ast-fel apoi rod frunzele arborilor. Totu prin acestu fir își asigură poziția și pre timpul, când se prefac în gogoși, când se legă de scórta arborilor, ori de frunze ori de ramuri.

Larvele cu cât cresc mai mari, cu atâta li-se mărește și pofta de mănecare. De comună se nutresc numai noaptea, era quia pauzează, afară de casul când sunt foarte multe omide și preste noaptea nu-și capeta nutremită destul; atunci și în decursul zilei umblă după mănecare. E de observat, cumcă frunzele cele mici le încep dela vîrf și așa le mănăcă întregi, precând frunzele cele mari le încep numai de pre la mijloc, așa cât jumătatea nemăncată a frunzelor cade jos, de pre ce foarte ușor se poate observa în pădure preșta astoră ôșpeți.

Dela jumătatea lui Iuniu începându unele omide se prefac în gogoși, în care stare petrecu 2—3 săptămâni, când apoi cam de pre la jumătatea lui Iuliu încep fluturii a eși din gogoșe.

Până acuma s'a dovedit, cumcă acest fluture se presintă mai ales în pădurile de brad, ce stau pre locu cam șesosu sau pre coline mai mici până la o înălțime de 1100 metri preste nivelul Mării Adriatice.

Totu între asemenea împrejurări se află el și în pădurile latifolie. Iubescă mai mult pădurile de molivă (*Abies excelsa*), apoi pinul silvestru și după aceea fagul, dar nu este cruțat pentru aceea nici bradul (*Abies pectinata*) nici stejarul.

Înmulțirea acestui fluture în măsură mai mare se întâmplă așa, că mai întâi se sporesc în unele vetre, respective locuri ferite de vînt și de rēcălă, în pădure, și apoi de aci ca din nisce foculare se estind în tôte părțile, unde află pădure. Mai tare sunt espuse pădurile de brad ca pădurile latifolie, pentru-că puterea de reproducție a frunzelor la brad e mai puțin dezvoltată. Și e constatată, că dacă de pre un brad sunt mănecate numai jumătate frunzele, atunci se uscă, precând arborii latifolii, cum sunt de es. fagul și stejarul, resistă, și e sperare, că voru mai vegetă chiar și în casul, când și-ar fi perduț frunzele și de două ori în decursul unui an. Altcum în general arborii acutifolii sunt mai espusi la tôte pericolele, decât arborii latifolii.

Remediile contra acestui inamic atât de stricăcios pentru păduri, pre lângă aceea că sunt împreunate cu spese colosale, dară sunt și foarte grele de executat; așa cât unde s'a ivit până acuma, puterile omenești n'au fost în stare să nimicească acest fluture. Estinderea se poate și s'a putut împedă. Mai multu poate ajuta natura pentru stăpînire a acestei insecte atât de neplăcute; pentru-că Dumnezeu s'a îngrijit, ca unde este bôla, acolo să fie și léculu. Am amintit mai sus, că o femina depune câte 50—100 și până la 150 de oulețe într'un an, așa dară ne putem face închipuire, că în câțiva ani cât de tare se poate înmulți. Dar în sporire are și o mulțime de inimi, precum sunt o mulțime de paseri, ce se nutresc cu oulețe, omide, gogoși, ba chiar și cu fluturii, apoi unele insecte (*Carabus*, *Colossoma*); totu asemenea *Ichneumonii* și *Tachinele*, cari sunt un fel de insecte parasite, ce-și depun oulețele în corpul omidelor, în cari se și dezvoltă și din cari se și nutresc la timpul seii, și prin acesta le și nimicesc în măsură considerabilă. Înmulțirea acestor insecte parasite este mijlocul cel mai sigur pentru stăpînire fluturelui călugărița. Afară de acestea mai vinu preste capul omidelor și alte morburii.

Puterea omenească poate ajuta așa, că dacă s'a observat destul de timpuriu preșta călugăriței, atunci partea aceea de pădure, ce e atacată deja, se izolază cu totul de pădure încă neatacată prin șanțuri mari și spărturi de pădure, adică juru împrejur se tale pădurea în o lățime anumită, cât să se împedecă mergerea omidelor mai departe. Se mai poate ajuta și prin aceea, că se adună oulețele de pre arbori în decursul tómei și iernei, dară acestu lucru își poate omul închipui, cât este de greu și de ostentios; totu asemenea e lucru greu și adunarea omidelor, precum și omorirea fluturilor, până încă nu și-au depus oulețele. În fine mai sunt și alte remedii și mijloce de pustiire și împedecare, dară tôte sunt pendente de multe împrejurări, așa cât după cum am mai amintit, mijlocul cel mai sigur e numai puterea lui Dumnezeu, când trimite sau o bôla între omide sau face să se sporescă inimi naturală ai acestui fluture.

D. B.

Sărmana Dolores.

Istorie Andalusiană de Fernan Caballero.

(Fine.)

Esteban grăbi la carabinieri.

„Ce diceți? Agrațiat?”

„Agrațiat!”

„Copilul meu e agrațiat?” întrebă mama sculându-se repede de pre patul, pre care zăcea.

„Da, Lorenzo!”

„E agrățiată de cătră judecător?”
Întrebă unchișul ridicându-se cu elasticitatea și energia unui tinăr.

„De unde, de judecător? Nu, de regina! Să strigăm unu „Să trăescă regina noastră!””
dise carabinierul futurându-și chipul.

„Așa dar el nu va muri?”
întrebă Dolores cu voce debilă.

„De bună samă acuma nu, dacă va vré Dumneșu!”
răspunse carabinierul.

E foarte anevoiosă a descrie efectul, ce-lu produsera scirile acestea asupra celor de față. Ei își uitara deodată de toate cele ce se întâmplaseră mai înainte. Mama cădu fără simțiri în brațele soțului său. Esteban și Catalina îmbrățișară la rândul lor grupa acesta săntă, ce o formau părinții lor. Dolores avea încă atâta putere, ca să se ridice în pat și împreunându-și mâinile să înalțe ceriului o ferbinte rugăciune de mulțămintă. Carabinierul își neteșia cu mâna lungă sa barbă, umedită de lacrimile, ce cursă pre ea. Singur numai părintele Nolasco își păstră îndatinata sa liniște.

„Vedeți, iubiții mei,”
dise el, „Dumneșu nu ne-a sdrobotit, el și acum și-a adus aminte de noi. De aceea vă dicit: Împăcați-vă cu sorțea acesta! Sperarea e binele cel mai de pre urmă, ce-lu poți perde. Dacă sperarea, ce o legăm noi de lucrurile pământesci, ne lasă în baltă adese ori, sperarea, ce o punem în ceri, nu ne înșală nică odată! Și chiar pentru aceea a și dispus Dumneșu, ca sperarea să fie una dintre virtuți, și ca creaturele să o porțe în inimă, pentru ca înșelăciunile lumii să nu le-o răpescă totă. O, îndurare dumneșescă, nu băga în samă păcatul răciturii, și varsă-ți mila ta preste familia acesta nenorocită, care nu porță nică o vină pentru marea lui greșală!”

Caracteristicul episodului întâmplat înaintea judecătoriei a deșteptat vii interese și afecțiuni în toți pentru cei doi frați, dar mai cu samă asupra oficialilor, cari au fost martori ai acestei iubiri frățești, făcuse incidentul acesta o impresiune de totu mare. Simplitatea nobilă în ținută și în vorbe, ce se putea observa la acești doi tineri, cari erau numai țărani de rînd, a sguduit inimile multora. Fiindcă mai multe persoane de poziție înaltă încă luara parte la compătimirea generală, se făcu în scurtu o cerere de agrățiere și se trimise la Madrid.

„Așa dar e liberu? Și va puté să vină érá-și la noi?”
întrebă mama, după ce după câteva mominte de tăcere se mai liniștiră.

„Dacă acesta ar depinde numai dela regina noastră, — să trăescă regina noastră, iubiți prietini!”
strigă carabinierul.

„Dumneșu să țină pre regina!”
strigară cu toții în semnu de mare mulțămintă.

„Dacă ar depinde numai dela regina,”
începu carabinierul, „el nu ar puté să fie îndată aci. Dar Maiestatea Sa nu-lu pôte agrăția fără numai dela morțe. Temnița și deportarea va trebui să le sufere.”

„Deportarea?”
esclamă sërmana mamă.

„Da, . . . altcum nu se pôte,”
dise carabinierul. „Cel ce face rău, trebuie să sufere pedepsă.”

„Bine, bine, dar și atunci, cându Toma l'a iertat, acestu ângeru nevinovat, care a murit ca Avelu. . .?”

„E dreptu că toate acestea vorbesc pentru el, dar atâta încă nu e de ajuns.”
Mama începă să plângă cu amar.

„Melchioro, nu te ridica în potriua lui Dumneșu,”
dise unchișul Mateo, trupul căruia se încovoia, și capul căruia se plecă érá-și pre peptu.

„Dar eu cugetasem, că el e liberu!”
replică mama suspinându.

„De ce-ți place, să te legeni în ast-fel de speranțe? Fapta lui e una dintre crimele celea mai mari, și el trebuie să sufere și pedepsa meritată pentru ea,”
răspunse vrednicul bătrân.

„Și unde va fi deportat, Sennor Canuto?”
întrebă biata bătrână.

„Pre Insulele Mariane!”

„Și pre câtu timp?”

„Nu se scie,”
răspunse carabinierul, deși bine scia, că va fi deportat pre totă viața.

Unchișul Mateo află iute adevărul din vorbele lui Canuto.

Într'acestea Dolores chemă pre Esteban la patul său și-l dise:

„Ascultă, Esteban! De ore ce Lorenzo din darul lui Dumneșu va rămân în viață, legătura, ce o făcusem mai înainte spre a mă mărita după tine, s'a desfăcut, și până cându Lorenzo mai trăesce, nu voi avé să fiu soția nimănui.”

„Așa înțeleg și eu lucrul,”
răspunse Esteban. „Să scii însă, Dolores, că eu te iubesc chiar așa de mult, ca și pre sora mea Catalina, dar pentru aceea te-am privit tot-deuna ca pre fiitorea soție a fratelui meu Lorenzo, și-apoi mie mi-se pare a fi greșit lucru acela, ca tu să te măriți, până ce el e încă în viață. Rămăi la noi. Eu am brațe destul de puternice și pot să-mi nutresc o soră, — căci imi ești soră acuma din două privințe: eu nu-su adecă numai locuitorul lui Lorenzo, ci și al lui Tomasilo.”

Dolores éráși începă să plângă.

„Ascultă,”
li dise părintele Nolasco, după ce Esteban se depărtase. „Rosa mi-a disu, să-ți spun, că ea nu pôte veni aci, să te cerceteze, căci nu voesce să mai vađa nică casa, și nică pre nimeni dintre ai lui Lorenzo. Silințele, ce mi-le-am dat, ca să-i demustru, că așa ceva nu-i nică drept, nici cuviincios, au fost zădarnice: ea a rămas statornică în hotărira sa. — Spune-i, — mi-a disu ea, — că nică patria și locuința ei nu mai pôte fi de aci înainte alta, fără numai carea va fi și a mea. —”

Rosa încă își făcuse trecerea dela copilărie la fetie între lacrimi ca și Dolores. Colorea aceea frumoasă roșie, ce împodobia odinoră așa de minunată obraji ei, dispăruse pentru tot-deuna. Vioșia ei se stinse ca o lumină suflată de vînt. Ea nu mai atrăgea ca odată atențiunea părintelui Nolasco la portretul unchiului său, micel-i certe cu mamă-sa încetară cu totul. Seriositatea vieții o cuprinse cu mâinile-i aspre. Rosa cercetă acum mereu biserica, érá neobosită în îngrijirea casei și se ocupa multu cu cei sëraci . . .

În ziua de 5 Septembrie, de nefericită amintire, puteai vedé în fiesce care anu într'o mănăstire dela țermurul mării pre un preot bătrân cetind încet o liturgie pentru morți. Două femei, legate la olaltă printr'o strînsă pretinie, locuiau aprópe. Una

dintre ele e încă tinără, bine îmbrăcată, plină de serioșitate, după totă aparința însă cuprinsă și acum de morb; din toate faptele ei se vede, că și-a consacrat viața unui propus serioș și folositor. Ceealaltă, de asemenea tinără, foarte slabă și palidă, e îmbrăcată ținic în haie de jele. Se pare a fi la sfârșitul unei vieți pline de suferințe și duerri.

Una-i Rosa, ceealaltă Dolores.

Întrebându de ele, auți spunându-și-se: „Cât de mult s'a schimbat Rosa, fata Donnei Braulia! O femeie mai serioșă ca ea nică să se pôte.”
Și-apoi după un suspin: „Sërmana Dolores, fiica biete Tomasa, e ca luna, cându scade. Chipul ei așa-i de mic, de abia-și pôte face cruce preste el. Inima din peptu i-a murit de mult. Sërmana Dolores, ea a fost parcă născută spre a suferi!”

A.

Bibliografie.

Mihail Eminescu. Studii critice. Blași
1891. Biblioteca „Unirii”. 8° micu, 213 pag. Prețulu cu porto postal 45 cr. v. a. sau 1 fr. 20 cm. Studiul acesta, care a provocat atențiunea cercurilor literare nu numai de dincoace, ci și dincolo de Carpați, se pôte procura cu prețulu indicat sau directu dela administrațiunea foii „Unirea” din Blași, sau dela „Tipografia Seminarului gr. cat. din Blași (Balázsfalva)”. În România broșura se află depusă la librăria Sococ.

Diverse.

Oraș nou în America. Din New-York se anunță ca un eveniment însemnat, că în orașul Creede s'a născut în zilele trecute cel dintăi prunc. Înzădar ar cercă cineva, să afle acestu oraș pre chartă ori în opuri geografice, căci originea lui e mai târzie decât a mapelor și geografilor. El există numai de câteva luni, dar cu toate acestea numără aprópe la o mie de locuitori, cari cu excepțiunea celui de curându născut au venit de airea în orașul Creede. Magnetul atrăgător a fost faima despre descoperirea unei vine de argint foarte bogate. Descoperitorul se numesce N. C. Creede, și după numele lui s'a botezat și orașul, în care și acum alérgă cu mulțimea măestri, fabricanți, neguțatori și lucratori. Edificarea caselor și regularea stradelor se urmază cu mare zel. Sunt în prospecte construirea de apaducte și introducerea luminei electrice. E drept, că de unu progresu atătu de gigantic numai Americanii sunt capaci.

Nasul lui Paolo Veronese. Renumitului pictor italian Paolo Veronese i-s'a ridicat o statuă frumoasă în Verona. Nu de multu unu ștregaru a făcutu o glumă próstă rumându-i statuei nasul. Magistratul din Verona a hotărît în principiu îndreptarea statuei, dară fiindu vorba de modul îndreptării, senatorii nu se unesc între sine. Unu din economie voescu să pună numai altu nasu statuei, altu din contră ceru, să i-se ciopléscă de nou întregu capul, pentru care sculptorul Christiani, care a făcutu și statuă, cere 1000 de lire. Până ce se dispută înțeleptu senatori, renumitul pictor, gloria Veronei, e fără de nasu.

Unu sat de Jidovi. În Africa de medă nopte aprópe de Tripolis se află unu sat, locuitorii căruia sunt toți Jidovi. Sate de acestea sunt și pre aira, chiar și în Ardéli. Dară ce-i mai curiosu, toți cei din satul de lângă Tripolis, până și rabinul, se ocupă cu făurăritul, fabricându mai ales arme, cari au mare trecere la Arabi.

Economie.

Cultivarea cucuruzului. Sămănatul cucuruzului s'a efectuat pretutindenea, și în cele mai multe locuri el a și răsărit deja. Îndată ce a răsărit bine totu cucuruzul, trebuie săpată întâia oră. După ce a crescut până la înălțimea de 30—35 cm., se sapă cucuruzul a doua oră, cându se și răresce. Distanța între singuraticile fire de cucuruz trebuie să fie cam 25 cm., așa câtu pre 1 metru □ să vină câte 10—12 fire. Dacă pământul e slab, e consultu, să se lase și mai rar.

La a doua săpătură e datina a se aduna țerina sau mușinoe lângă fiesce care firu de cucuruz, dară acēsta nu e de lipsă, ci trebuie să se sape planu și să se stirpescă buruena ca și la întâia săpătură. Săpătura plană fără mușinoe nu recere atata timpu, și apoi esperința a comprobătu, că vntul nu causază mai mari daune în cucuruzul fără mușinoe decâtu în celu cu mușinoe. Dacă se adună țerina în jurul cucuruzului, atunci rădăcinile lui cele din josu rămānu mai slabe și nu-lu potu înțepenii de ajunsu, eră cele deasupra, cari se desvōltă mai tare, întindēndu-se în pământul spongiosu adunatu în jurul firului de cucuruz nu au basă destul de solidă, precāndu dacă e săpatu planu, rădăcinile lui se înțepenescu mai bine în pământu. Seceta încă o suferă mai bine cucuruzul fără mușinoe întindēndu-și acesta rădăcinile mai adēncu în pământu, eră de altă parte și plōe puțină încă îl umeșcesce mai ușor.

Dacă aruncă cucuruzul pu și subsuror, acestea trebuie să se taie, căci ei numai impedecă desvōltarea sănētōsă a cucuruzului. Unu după ce inspică cucuruzul, îl sapă și a treia oră, dară acēsta nu se renteză. Culesul la cucuruzul de vară se întimplă de comunu în a doua jumētate a lunii Augustu, eră la celu de tōmnă în Septembrie.

Efectul vamei protecționiste în Franța este foarte mulțāmitoru. Unele municipii în scopul apărării plāntelor uleiōse potfescu ridicarea vamei și pentru importarea petrolului. E vorba, că subsidiul de 2 milioane de franci votat în bugetul statului pentru promovarea culturii cănepei să se mărescă la 6 milioane franci.

Revista comercială a săptămānei.

În urma ploilor din săptămāna trecută temperatura a scădutu. În decursul acestei săptămāne timpul a fostu schimbāciosu, dară favorabilu sēmēnăturilor, cari aprōpe în tōte părțile țerei suntu foarte frumōse.

Tirgul de bucate din Budapesta după o stagnare de mai multe săptămāni erāși s'a îmbunătățitu. Prețurile bucatelor față cu cele din săptămānile trecute s'a ridicat. **Grāu curat** a sositu în piață cam 7500 de tōne, care însă nu a fostu de ajunsu spre acoperirea lipselor și a cuantului recerut pentru mori. Circulațiunea săptămānală s'a urcatu la 130,000 mājii m., și s'a vndutu mājia m. cu fl. 8.90—9.55. **Sēcara** a fostu foarte cercatā mai alesu pentru esportu, și s'a vndutu mājia m. cu fl. 8.05—8.80, după calitate. Preste totu au trecut 7000 mājii m. **Ovēsă** a sositu puțin fiindu circulațiunea săptămānală cam de 5000 mājii m. plātindu-se cu fl. 5.60—6.15, după calitate. **Cucuruz** a trecut relative foarte puțin fiindu circulațiunea săptămānală numai cam de 10,000 mājii m. S'a vndutu mājia m. cu fl. 4.80—4.85. Prețulu s'a ridicat cam cu 10 cr. față cu celu din săptămānile precedente.

Tirgul de rīmători dela Steinbruch a fostu favorabilu mai alesu pentru marfă ușoră. S'au plātitu pentru rīmători *unguresci* aleși, grei de 320—380 kg. 47—47½ cr., pentru cei grei de 280—300 kg. 47½—48 cr., *betrāni* 45½—46 cr., marfă *țerēnescă* 45½—48½ cr., *sērbesci* 45½—47½ cr. la kg. curat.

Bursa de Budapesta.

Din 27 Aprilu st. n. 1892.

Renta de aur u. 4%	109.85
„ „ hārtie „ 5%	100.60
Împrumutul căilor ferate ung.	119.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostu ung. (1-ma emisiune).	117.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostu ung. (2-a emisiune).	100.25
Bonuri rurale ung.	94.—
„ urbariale ung.	100.—
Obligāțiunile desp. regalilor	98.90
Împrumut cu premiu ung.	144.—
Losuri pentru regularea Tisai	185.50
Renta de aur austriacă	95.25
„ „ argintu austriacă	94.75
„ „ aur austriacă	111.—
Losurile austr. din 1860.	141.—
„ Viena.	157.—

Acțiunile bancii austro-ungare	985.—
„ „ de creditu ung.	362.50
„ „ „ „ austr.	320.20
Obligāțiunile cu cāștigu ale bancii ipot. ung.	121.50
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii «Albina».	101.—
Galbeni împērātesci	5.64
Napoleon-d'ori	9.49
Mārci 100 imp. germāne	58.65
Londra 10 Livres șterlingi	119.80

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Vasiliu Hossu.

Nr. 309—1892.

(13) 1—3

Edictu.

Nicolau Michail gr. cat. din Bārcutu încă în 15 Iuliu 1890 a intentat procesu divorțialu contra muierii sale **Mărie Bordanu gr. cat.** totu de acolo, căreia i-s'a comunicat acțiunea în copie autentică la 13 Decembre 1890 spre a răspunde; însă numita muieră în locu de a răspunde, saș a-și plenipotentiā pre cineva, ca să o reprezenteze, s'a depărtat în România. În anul curente rentorcēndu-se în comuna natală fū citatā prin Oficiul pretorialu respectiv, unde în 28 Martiu a. c. sub Nr. 1439 pretorialu a datu decheațiune protocolară, că nu-și va mai părăsi patria până la terminarea procesului, și se va prezenta înaintea forului matrimonialu competentu. Cu tōte acestea ca o renitentă ce este s'a depărtat de nou din comună, și acum nesciindu-i-se ubicațiunea, se provocă pre calea acēsta: ca în terminu de 6 luni să se prezenteze înaintea forului matrimonialu de I. Instanță alu Făgărașului, căci altcum în absența ei se va da cursu liberu procesului, și va fi înlocuită prin „curator ad actum“.

Dela presidiul forului matr. gr. cat. delegat de I. Instanță alu vicariatului Făgărașu. Făgărașu, 6 Mai 1892.

Basilu Rațu,
vicaru foraneu gr. cat.

Fundatā în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantū de curte
alū Alteței Sale
Imp. și reg. Archiducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și reccisite de pompieri, turnătorii de clopote și metalu

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomāndă atențiunei preaonorāților domni preotii

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 18—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittu la cerere gratuitu și franco.

Distinsu în anul 1885 la expozițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentū, progresu și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atātū grupuri câtū și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (cōrne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, într'altelē și celu dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblātore scutite de mirosu, aranglamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.

JOSIFU GAVORA (1) 8—26

distinsu cu medalia espositională cea mare pentru lucru escelentū și gustu bunū la expozițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

Budapesta, IV, strada Vațului Nr. 17

Recomāndu cu prețuri de cele mai convenabile și în executare câtū se pōte mai frumōșă obiecte de lipsă

pentru adjnștarea bisericelor, și anume:

Felōne preotesci și stichare diaconesci

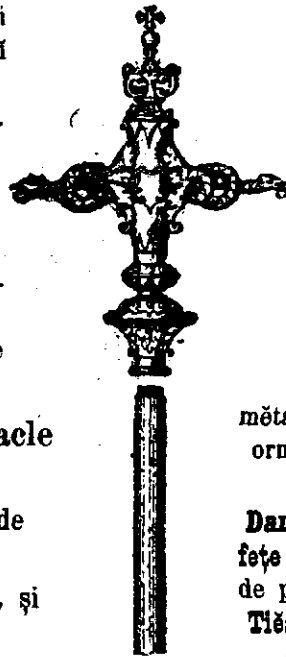
Flamure pentru biserică și reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cāntări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parete și de altariu, și candelē.

Acurātatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscātore.

Garantū de prețuri și preliminarē de spese trimittū la cerere franco.

Primescū și efectuiescū ieftinū repararea vestmintelorū besericesci, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candelē și luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodării de aur, de argintu și de mētāsă, precum și de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fețe de altariu, cruci de parete și de scōlă. Tēsēturi bisericesci, damasturi etc.